

**OŚRODEK DOKUMENTACJI
ZABYTKÓW W WARSZAWIE**
KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKÓW
ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

A B C D E F G H I J K L M N O P R S T U V W X Y Z

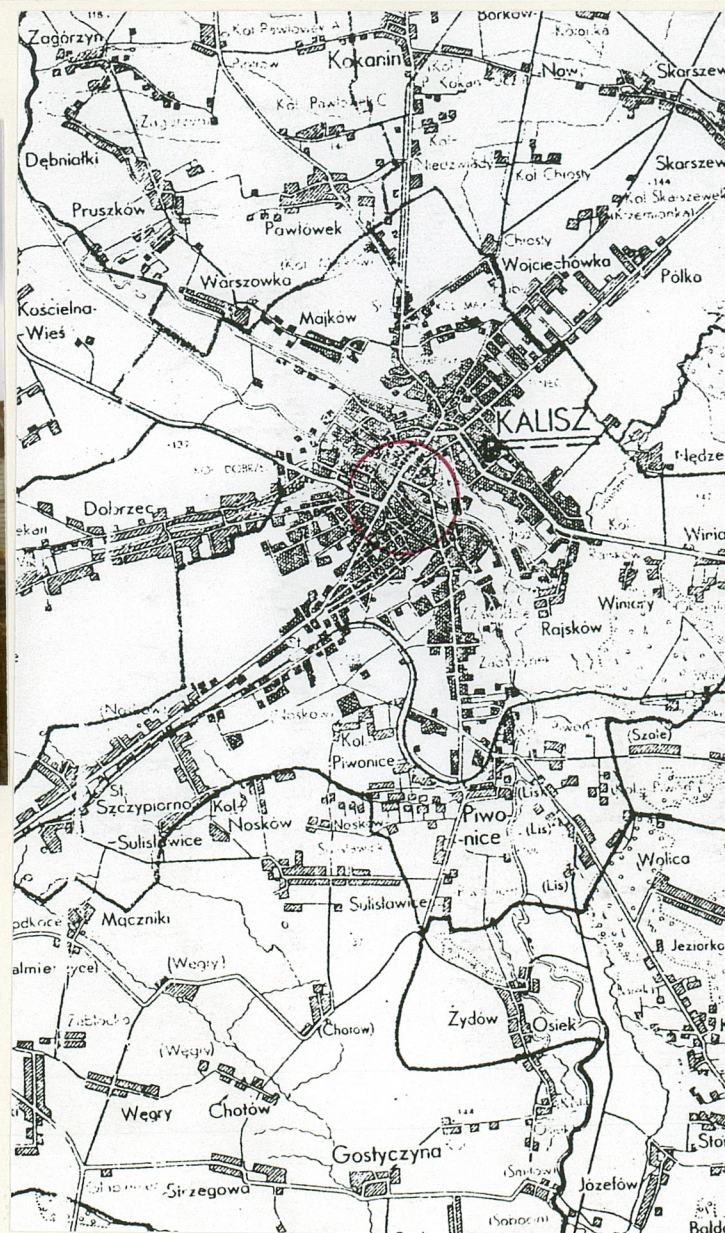
Nr **WIELKOPOLSKIE** ⁴¹³⁹

1. Obiekt **TEATR IM. WOJCIECHA BOGUSŁAWSKIEGO**
niejski, ob.

2. Czas powstania
1898-1900
odbudowa 1919-1936

3. Miejscowość
KALISZ

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

4. Adres **62-800 Kalisz**
Pl. W. Bogusławskiego nr 1

nr hipoteczny

lub. ewid. gruntów

5. Przynależność administracyjna

województwo **Kaliskie** *Poln. KALISZ*
Kalisz

gmina

6. Poprzednie nazwy miejscowości
Calisia Kalisch

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975 **Poznańskie**

województwo **Kalisz**

powiat **Skarb Państwa**

8. Właściciel i jego adres

**j.w. Państwowy Teatr im. W.
Bogusławskiego Kalisz**

9. Użytkownik i jego adres
Pl. W. Bogusławskiego nr 1

10. Rejestr zabytków

Nr **424/A** data **15.11.1979r.**

W 1892 r. zawiązano komitet budowy gmachu nowego teatru pod przewod. Gubernatora M.P.Daragana. Kamień węgielny pod fundamenty założono w 1898 roku, a budowa ukończona została w lipcu 1900 r. wg projektu J.Chrzanowskiego w stylu tzw „mieszczkańskiego neorenesansu” Teatr nazywał się wówczas Teatrem Miejskim, a jego pierwszym dzierżawcą był dyrektor Julian Myszkowski. Urządzenia techniczne sprowadzono z Berlina. Teatr został prawie całkowicie zniszczony w czasie I wojny światowej. Do odbudowy od podstaw przystąpiono w marcu 1919 roku / poświęcenie kamienia węgielnego/ wg projektu architekta Czesława Przybylskiego – budowa, prowadzona przede wszystkim z funduszy gromadzonych przez Kaliszian została ukończona dopiero w 1936 roku. Nowo otwarty gmach teatralny objął Iwo Gall – wybitny działacz teatru polskiego 1 poł.XX w. Budynek teatru w czasie II wojny światowej również został zniszczony – przedstawienia po wojnie odbywały się/ od 1945 r/ w sali Domu Rzemieślników. Do remontu budynku, w poł. 1945 r. przystąpił wspierany przez Towarzystwo Przyjaciół teatru Zarząd Miasta Kalisza - zakończony został na sezon 1949/50 – w tym roku państwo objęło mecenatem tą placówkę. Od tego czasu Teatr nazywany im. W. Bogusławskiego – założyciela 1 stałego teatru w Kaliszu.

Sytuacja.

Budynek Teatru im. Wojciecha Bogusławskiego położony został na zamknięciu dawnej Alei Józefiny ob. Alei Wolności – zamyka jej krawędź południową. Po obu stronach teatru w kierunku północnym zwarta zabudowa kamienic z pocz. XX wieku i na osi zielona promenada prowadząca do ul. Śródmiejskiej łączącej się Mostem Kamiennym z zabudową starego miasta w obrębie murów staromiejskich. Ze wschodniej strony teatru rzeka prosna, a przy jego wejściu głównym od strony wschodniej most prowadzący przez rzekę Prosnę do Parku Miejskiego. Od strony wschodniej teatru przy ryzalitowanej części elewacji szerokie schody – zejście do rzeki. Od strony zachodniej budynku - zabudowa zespołu bankowego i nieco cofnięty w kierunku południowym budynek zaplecza teatralnego – mieszczący małą scenę /kameralną/, pomieszczenia pomocnicze i administrację. Poza budynkiem w kierunku południowym – niewielki zieleniec teatralny, łączący się stopniami prowadzącymi w dół z cmentarzem Armii Radzieckiej i parkiem. Od strony północnej od alei i zielonej promenady oddziela teatr duży plac parkingowy.

Materiał i konstrukcja.

Fundamenty i ściany piwnic murowane z cegły ceramicznej, pełnej, na zaprawie cementowo – wapiennej grub. 80 cm / podscenie, fosa orkiestra/ i 70 cm / wentylatornia, hydrofornia i magazyny/, fundamenty i ściany piwnic zewnątrz i wewnątrz otynkowane z izolacją pionową na ścianach zewnętrznych od strony rzeki i izolacją poziomą.

Ściany - murowane z cegły ceramicznej, na zaprawie cementowo – wapiennej – zewnątrz i wewnątrz otynkowane tynkiem cementowo – wapiennym grub. 70 i 50 cm, poza filarami wydzielającymi owal halu głównego i widowni o grub. do 300 cm – mieszczące również przewody kominowe i wentylac. Sklepienia i stropy - w piwnicach stropy Kleina, na wysokości pozostałych kondygnacji stropy ceramiczne na belkach stalowych, oraz stropy drewniane, z podsufitkami i stropy nagie / magazyny, rekwizytornia, scena, sznurownia /

Wieżba dachowa - drewniana o ustroju płaskim - kleszczowym, nad portykiem głównym oraz bocznym, oraz nad widownią i sceną – wieżba niedostępna

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
22. 659 m ³	2.989,64 m ²	Teatr	Teatr
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja (po 1945 r.) <p>1946-1950 – remont kapitalny obiektu – brak dokumentacji.</p> <p>1980-83 - prace remontowe obejmujące – piwnice / fundamenty, ściany ,stropy/, remont i wzmocnienie stropów II i III kondygnacji, wymiana stropów balkonów widowni z drewnianych na stalowe, wzmocnienie stropów nad sznurownią i sceną, wzmocnienie konstrukcji więźby dachowej – elementy konstrukcji zabezpieczono siatką i zaprawą, wymiana pokrycia dachu – z blachy ocynkowanej na cynkową - dokumentacja dot. remontu w archiwum teatru.</p> <p>1985-7 – remont elewacji budynku wraz z detalem i balustradami – dokumentacja w archiwum teatru</p>		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) <p>Stan techniczny teatru – niezagrożony, niemniej wzmocnień wymaga część stropów, więźba dachowa nad widownią i sceną, wymiana części posadzek i podłóg, elewacje wraz z detalem architektonicznym / poprzedni remont niekorzystny dla detalu/.</p>	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie			

21. Akta archiwalne i źródła ikonograficzne (rodzaj, numer i miejsce przechowywania)

Archiwum Państwowe Kalisz – akta miejskie / depozyt / archiwum WKZ
- O/W PSOZ Kalisz

22. Bibliografia

Dzieje Kalisza. Praca zb. Pod red. Wł. Rusińskiego Poznań 1977 r. str.
518, 622-623, 829.
S. Kaszyński. Doniesienie Teatru Kaliskiego . Materiały do dziejów sceny
kaliskiej /1900 – 1970/. Łódź 1972.
Stefański K. Teatr w Kaliszu. Kartki z przeszłości. Ziemia Kaliska R. 1.
1930 r.

23. Uwagi różne

24. Opracowanie karty ewidencyjnej

tekst B. Matusiak, D. Stoces X 1998 r.
imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki D. Stoces X 1998 r.
imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. D. Stoces X 1998 r.
imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów PSOZ – WKZ Kalisz

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

25. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

26. Załączniki

Wkładka 1-6

1. Miejscowość.	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina		
3. Województwo KALISZ	Teatr im. W. Bogusławskiego	c.d. opisu, materiał fotograficzny

2.

3.

D. Stoces IX. 1998 r.

Wkładkę założył:

(imie, nazwisko, data)

PSOZ-WKZ Kalisz

Miejsce przechowywania negatywów:

Pokrycie dachów - blacha na deskowaniu.

Schody – zewnętrzne, główne betonowe, wyłożone płytami lastico, założone na planie półkola, przerwanego ośmioma czworobocznymi postumentami dzwigającymi kolumny. Zewnętrzne prowadzące z portyku bocznego do rzeki – jednobiegowe, betonowe, wyłożone płytami lastico. Schody zewnętrzne boczne jednobiegowe, wyłożone płytami lastico. Schody wewnętrzne – cztery klatki schodowe ze schodami dwubiegowymi, o dwóch dolnych stopniach pierwszego biegu zaokrąglonych, z poręczą stalowo – mosiężną, schody jednobiegowe o krótkich biegach prowadzące na hol obiegający foyer – wszystkie schody wewnętrzne wyłożone płytami dwubarwnego lastico. Na poddasze i w rekwizytorni schody drewniane, drabiniaste.

Podłogi, posadzki - w portyku głównym i bocznym, na niskim parterze – hol, szatnie, foyer, oraz na korytarzach i klatkach schodowych posadzka lastico układana z dwubarwnych / szarych i czarnych płyt/, w pomieszczeniach bocznych, widowni, balkonach, scenie, sali prób, garderobach podłogi drewniane, deskowe.

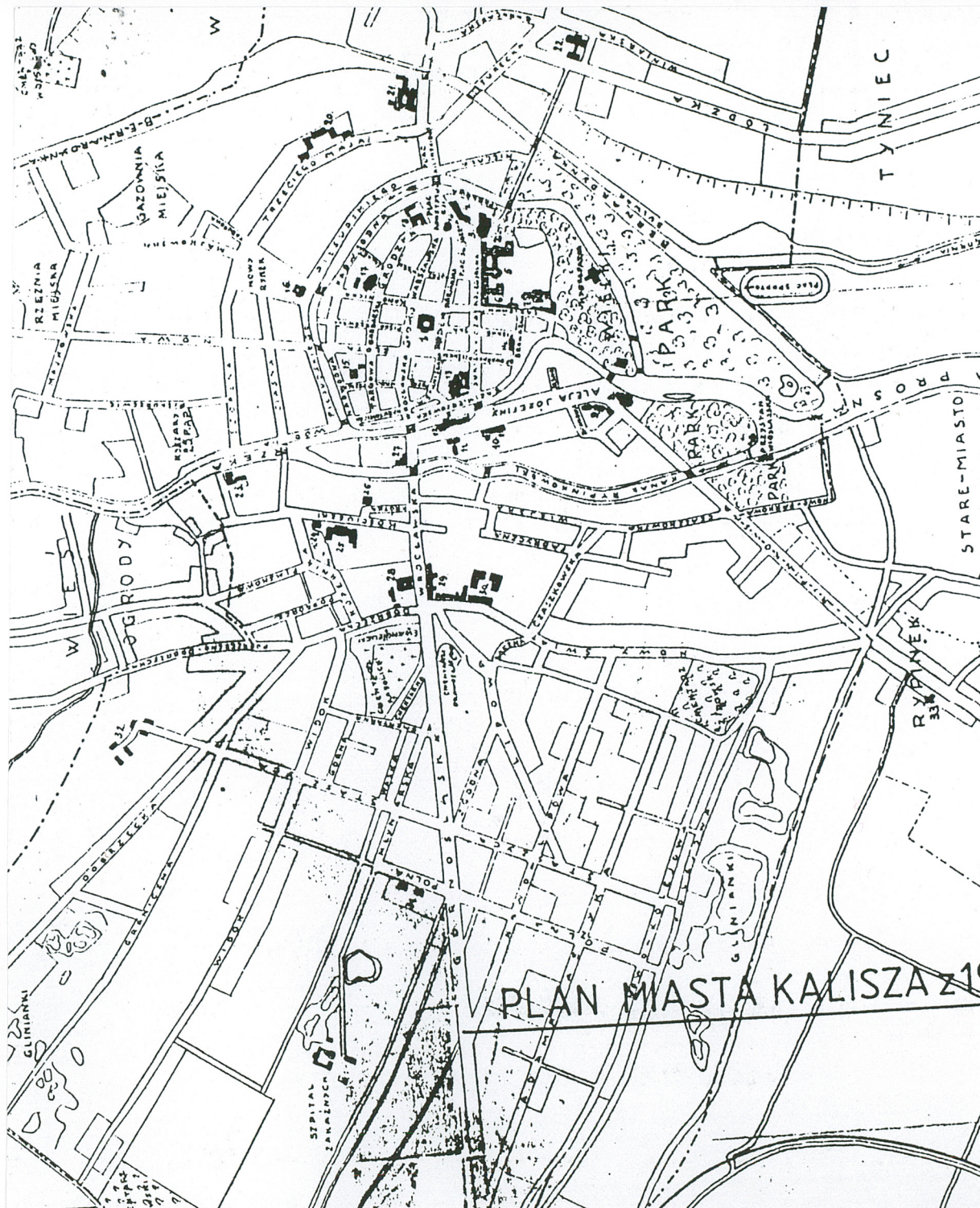
Otworki okienne – o wykroju stojących prostokątów, sklepione płasko, poza otworem okiennym elewacji południowej sklepionym półkoliście, wypełnione oknami drewnianymi, konstrukcji skrzynkowej, w partii przyziemie i częściowo II kondygnacji okna jednorzędowe, dwudzielne, o prostym słupku, każde ze skrzydeł dzielone dwoma poziomymi szczelinami. W części korpusu poprzecznego na wysokości II kondygnacji okna jednorzędowe dwudzielne, z pojedynczą szczeliną poziomą w każdym skrzydle, nad gzymsem okna w

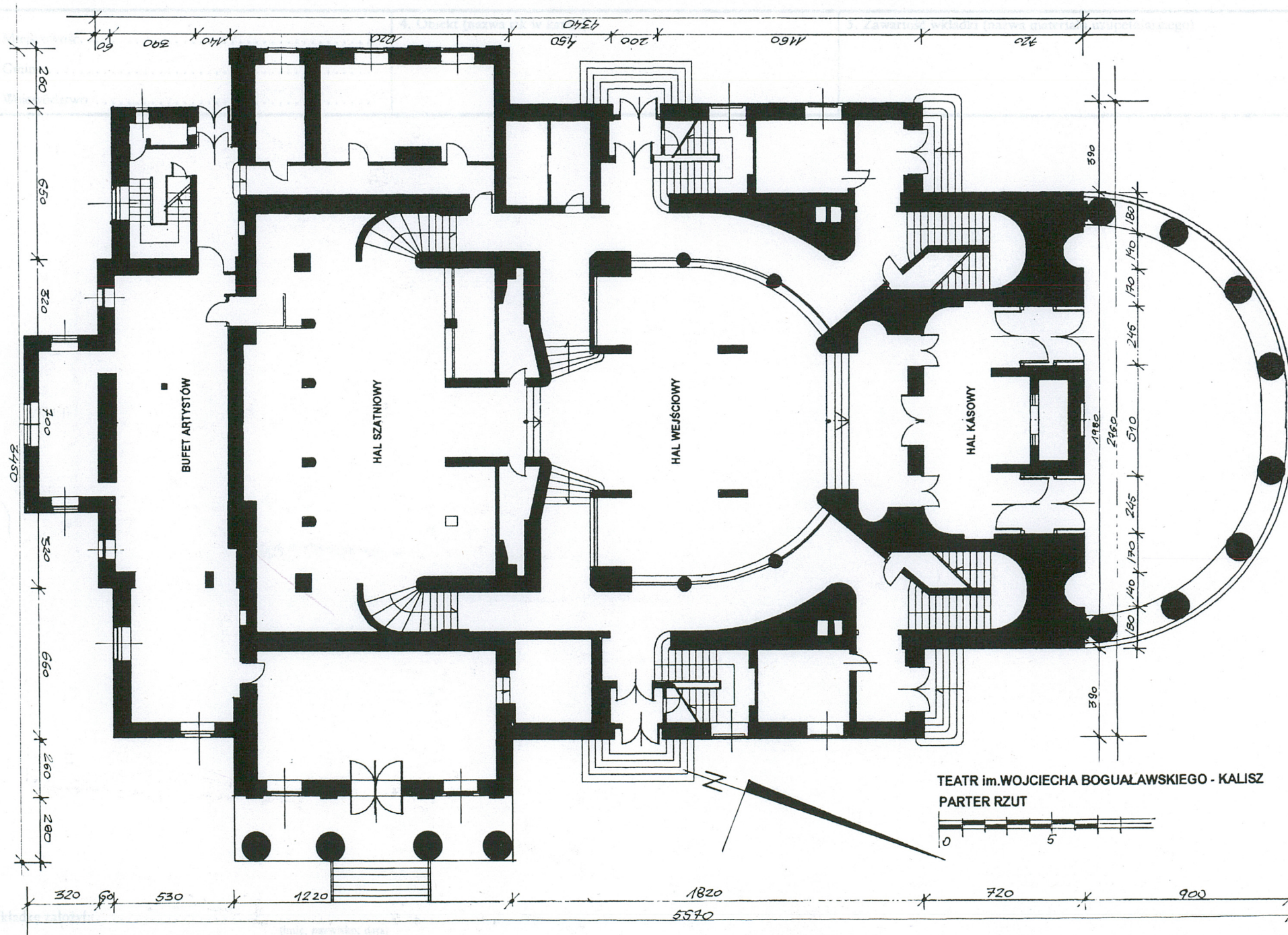

4.

5.

6.

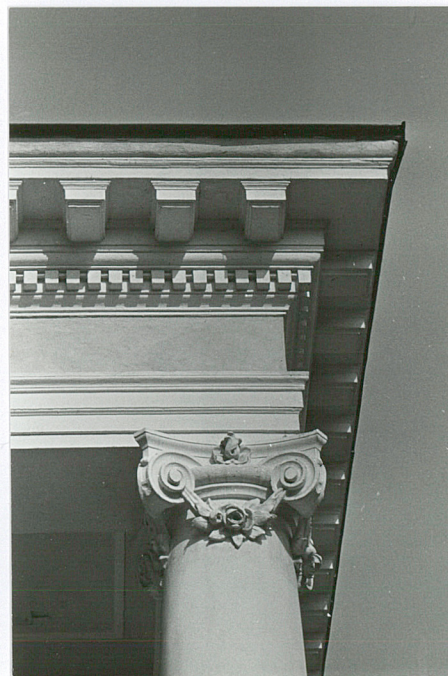
7.

8.

9.

10.

1. Miejscowość	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina		
3. Województwo KALISZ	Teatr Im. W. Bogusławskiego	c.d. opisu, materiał fotograficzny

M.

A2.

D. Stoces IX. 1998 r.

Wkładkę założył:

(imie, nazwisko, data)

PSOZ-WKZ Kalisz

Miejsce przechowywania negatywów:

kształcie leżących prostokątów, jednorzędowe, dwudzielne. Od strony elewacji południowej okno sklepienie półkolistą, z szerokim profilowanym ślimieniem, nadślimię dzielone promieniście szczelinami, dolne skrzydła dzielone pionowymi i poziomymi szczelinami na 8 kwater każde. Otwory w opaskach z tynku.

Otwory drzwiowe – wszystkie o wykroju stojących prostokątów, sklepienie płasko, wypełnione drzwiami drewnianymi, jedno i dwuskrzydłowymi konstrukcji ramowo – płycinowej. Drzwi zewnętrzne wejściowe o dwóch prostych płycinach w każdym ze skrzydeł, drzwi wewnętrzne – płyciny wypełnione szkłem. Drzwi w portyku bocznym o wydłużonych płycinach szklonych i dzielonych wąskimi pionowymi i poziomymi szczelinami. Część wewnętrznych skrzydeł drzwiowych o płycinach sfazowanych i ujętych profilowaniem.

Rzut – budynek teatru założony na planie złożonym, na czworobok prostokąta wydłużonego na osi północ – południe z wysuniętym, założonym na planie półkola portykiem wspartym na ośmiu kolumnach od strony północnej poprzedzonym półkolistymi schodami nałożony prostokąt budynku wydłużony na osi wschód – zachód zsunięty w część południową obiektu. Dwa wejścia główne do budynku rozmieszczone symetrycznie od strony północnej w portyku, po obu jego stronach cofnięte dwa wejścia dodatkowe. Wejścia boczne od strony wsch. i zach. Umieszczone naprzeciwległe. Wnętrze potraktowane w części środkowej amfiladowo, ze zróżnicowaniem poszczególnych poziomów, na które prowadzą krótkie biegi schodów. Od strony północnej oraz wsch. i zach. Zlokalizowane cztery klatki schodowe łączące przyziemie z widownią i balkonami. W części połud.

13.

14.

15.

16.

17.

1. Miejscowość.	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina KALISZ	Teatr im. W. Bogusławskiego	c.d. opisu, materiał rotograficzny
3. Województwo		

18.

19.

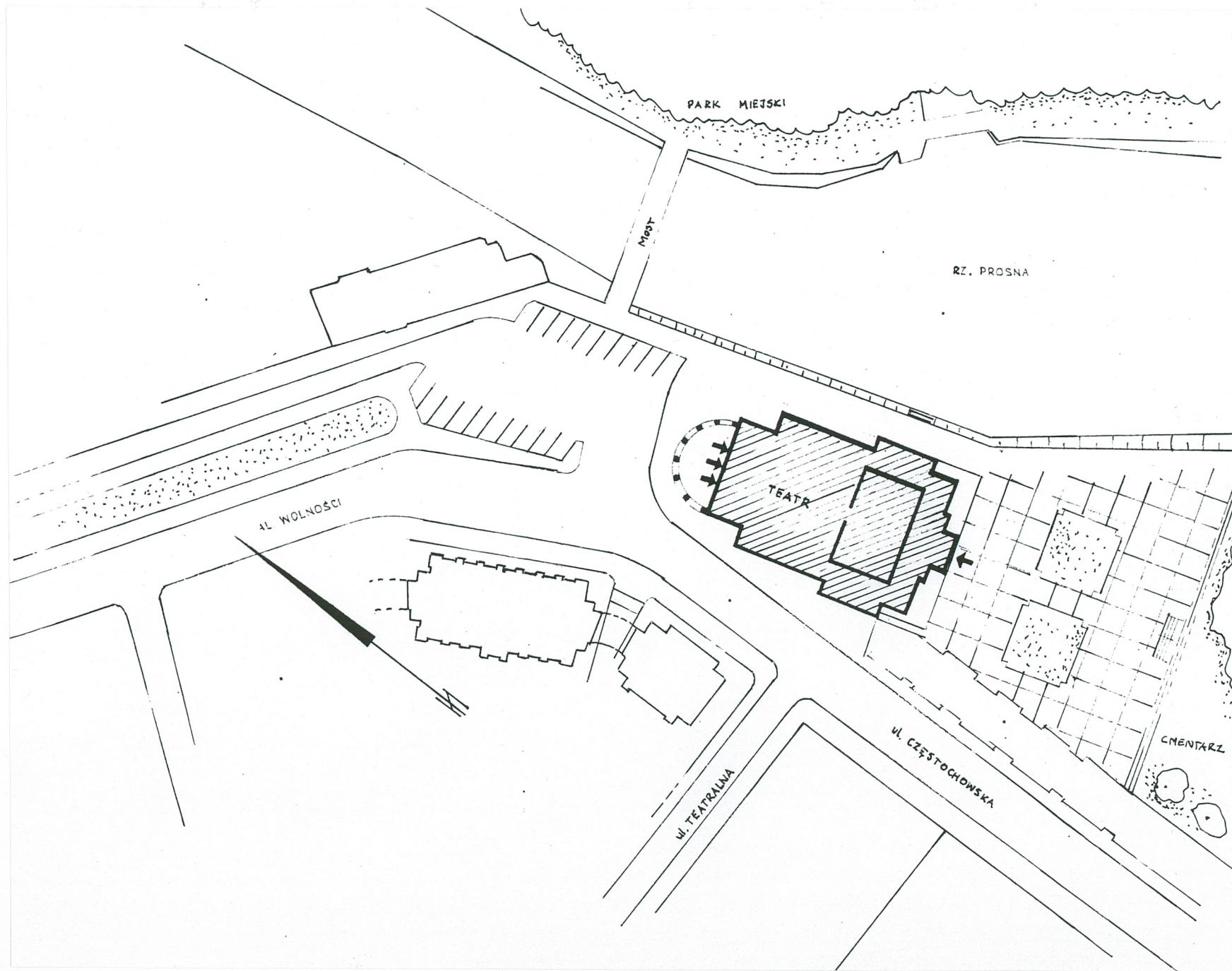
D.Stoces IX.1998 r.

Wkładkę założył:
(imie, nazwisko, data) POZWIĘZ Kalisz

Miejsce przechowywania negatywów:

wydzielone wydłużone pomieszczenie z samodzielnym wejściem i klatką schodową prowadzącą do garderoby artystów - mieszczące bufet dla personelu teatru z wyjściem w przybudówce od strony południowej.

Bryła – złożona z kilku nakładających się i spiętrzonych elementów o zróżnicowanych gabarytach., podpiwniczona. Korpus główny wydłużony na osi północ – południe o dwóch kondygnacjach nadziemnych poprzedzony został od strony północnej znacznie wysuniętym, półkolistym portykiem wspartym na ośmiu kolumnach osadzonych na wysokich cokołach, zadaszonym spłaszczonym półkolistym dachem. W części środkowej, ponad belkowaniem korpus wywyższony i zwieńczony ażurową balustradą obiegającą wokół tworząc formę tarasu. Prostopadle, w części południowej w korpus główny została wtopiona bryła wyższa - o trzech kondygnacjach nadziemnych , posiadająca własny portyk wsparty na czterech kolumnach , z naczółkiem, nakryty dachem dwuspadowym. Korpus główny i poprzeczny kryte dachami płaskimi o nieznacznym spadku połaci. Od strony południowej centralnie wysunięty wąski ryzalit/przybudówka/. Elewacje – otynkowane tynkiem gładkim w barwach jasnego ugru z detalem architektonicznym w kolorze białym, umieszczone na nieznacznie wysuniętym cokole w kolorze ciemnego ugru. Elewacja północna / frontowa / poprzedzona półkolistym portykiem wspartym na ośmiu kolumnach osadzonych na wysokich czworobocznych bazach o głowicach swobodnie „kompozytowych” gdzie obok ślimacznicy zamiast liści akantu zastosowano girlandy kwiatów dzwigających rozbudowane belkowanie. Nad portykiem widoczne spiętrzenie korpusu głównego,

1. Miejscowość.	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina KALISZ	Teatr im. W. Bogusławskiego	c.d. opisu, materiał fotograficzny
3. Województwo		

20.

D. Stoces IX. 1998 r.

21.

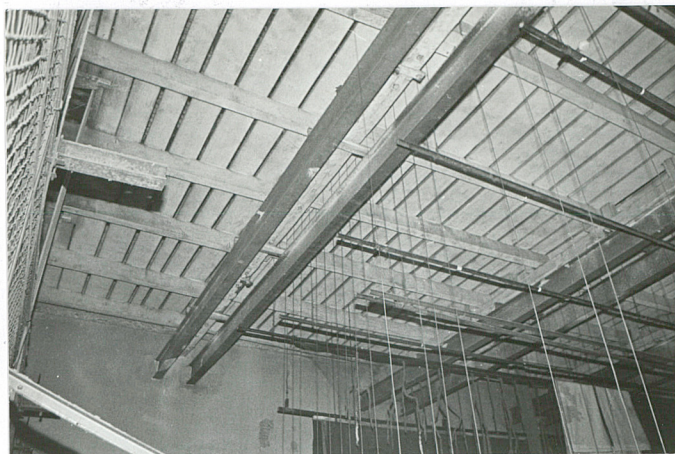
(imię, nazwisko, data) PSOZ-WRKZ Kalisz

Miejsce przechowywania negatywów:

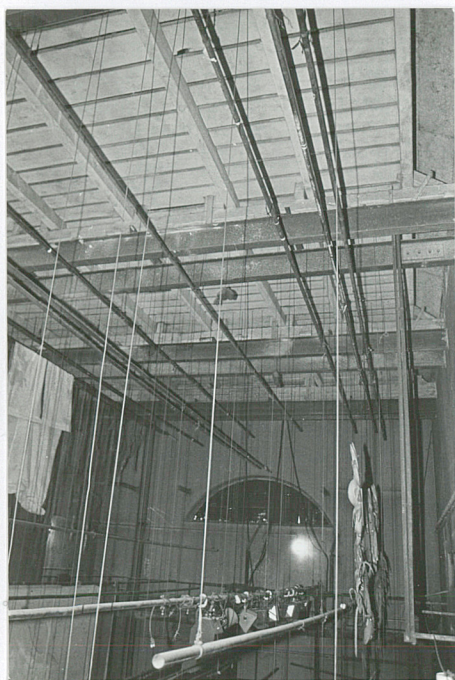
a po bokach cofnięte części korpusu z wejściami bocznymi. We wgłębieniu portyku widoczne trzy otwory drzwiowe/ dwa boczne wejściowe/ w oprawach, z naczółkami na wolutowych wspornikach, w narożach maszkarony, po bokach otworów symetrycznie półkoliście zamknięte wnęki. Na osi otworów przyziemia o otwory okienne w dekoracyjnych opaskach z uszakami i podokiennikach z prostymi wspornikami. Elewacja wschodnia złożona ze spiętrzonych elementów korpusu głównego i poprzecznego, zwieńczonych ażurowymi, tralkowymi balustradami, poprzedzona wysuniętym portykiem z trójkątnym naczółkiem wspartym na czterech, analogicznych jak w portyku głównym kolumnach na wysokich czworobocznych bazach – z tego portyku schody prowadzą do brzegu rzeki Prosny. Otwory okienne elewacji, poza oprawą w opaski z uszakami – poniżej posiadają płyciny z maszkaronami ujętymi po bokach w girlandy sukna spiętego kwiatami. Portyk dwukondygnacyjny, trzyosiowy z wejściem w osi środkowej. Wszystkie elementy obiega szerokie belkowanie zdobione ząbkami, będące przedłużeniem belkowania nad portykiem północnym. Elewacja zachodnia rozwiązana analogicznie do elewacji wschodniej, z tym, że miejsce czterokolumnowego portyku w wysuniętej części korpusu wypełniają cztery pilastry o analogicznej do kolumn dekoracji. Elewacja południowa z wysuniętym centralnie na osi wysokim ryzalitem, ujętym w narożach w płaskie pilastry, zwieńczonym belkowaniem, jednoosiowym o szerokim otworze sklepionym półkoliście, w szerokiej opasce z kluczem, po obu stronach ryzalitu symetrycznie rozmieszczone po dwa otwory okienne w oprawach architektonicznych, ponad ażurowa balustrada korpusu.

22.

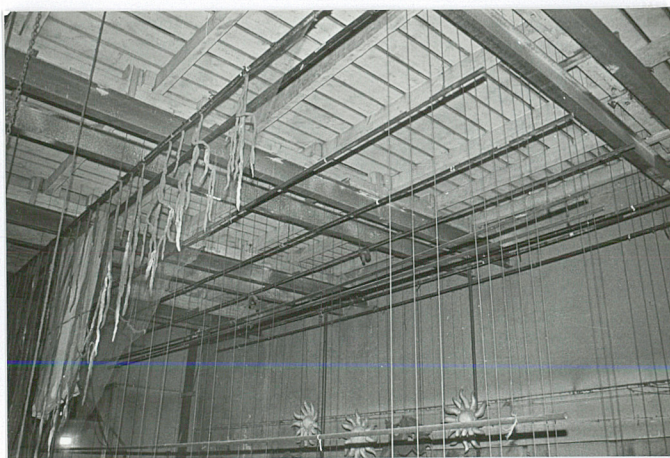

23.

24.

1. Miejscowość.	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina		
3. Województwo KALISZ	Teatr im. W. Bogusławskiego	c.d. opisu, materiał fotograficzny

25.

26.

D. Stoces IX. 1998 r.

Wkładkę założył:

(imię, nazwisko, data)

PSOZ-WKZ Kalisz

Miejsce przechowywania negatywów:

Wnętrze - zachowano w całości pierwotny układ wnętrz z okresu odbudowy teatru.Wypozażenie - zachowane urządzenia do obsługi teatru z 1936 roku, część wymieniona.Instalacje - elektryczna, wodno-kan., c.o. gazowa, odgromowa, telekomunikacyjna.

Materiał fotograficzny. 1. Widok teatru od strony mostu prowadzącego do Parku Miejskiego. 2. Elewacja południowa od strony cmentarza żołnierskiego. 3. Elewacja zachodnia od strony zespołu bankowego. 4. Portyk główny od strony północnej. 5. Elewacja wschodnia teatru od strony rzeki Prosnys. 6. Elewacja zachodnia i północna od strony alei Wolności. 7. Fragment elewacji północnej - wnętrze portyku. 8. Fragment oprawy drzwi wejściowych. 9. Portyk - cokół i baza kolumny portyku. 10. Detal architektoniczny elewacji wschodniej - głowica kolumny portyku. 11. Fragment detalu architektonicznego elewacji zachodniej - głowice pilastrów. 12. Belkowanie korpusu głównego. 13. Spiętrzenie brył - balustrada ażurowa. 14. Otwór okienny z dekoracją płyciny elewacji zachodniej. 15. Otwór drzwiowy portyku elewacji wschodniej. 16. Wnętrze holu głównego - część południowa / szatnie./ 17. Hol główny - foyer. 18. Wejście na parter wysoki z przyziemia w części północnej. 19. Wnętrze przyziemia wysokiego - widok na widownię od strony sceny. 20. Dekoracja portalu sceny. 21. Łoże w części zachodniej widowni. 22. Wnętrze rekwizytorni - strop i schody drabiniaste na drugi poziom pomieszczeń. 23 - 25. Strop nad sceną główną - sznurownia. 26. Wnętrze poddasza - fragment konstrukcji wieżby dachowej nad dostępną częścią wieżby - widoczne ozbrojenie i obmurowanie elementów konstrukcji wieżby dachowej.